

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

TEKSTİL TEKNOLOJİSİ

TEMEL BASKI

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1	3
1. DESEN HAZIRLAMA	3
1.1. Desen.....	3
1.2. Desen Kullanım Alanları	3
1.3. Desen Hazırlamada Süsleme Unsurları.....	4
1.4. Deseni Kâğıda Çizme.....	4
1.5. Renklendirme	5
UYGULAMA	7
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2	9
2. HAZIR ŞABLONLA PARÇA BASKI YAPMA	9
2.1. Pigment Baskı Patı Hazırlama	9
2.2. Baskının Yapılışı.....	9
2.3. Varyant ve Hazırlanışı	15
2.4. Baskının Fiksajı	15
2.5. Baskının Yıkanması	16
UYGULAMA	17
ÖĞRENME FAALİYETİ- 3	20
3. BAĞLAMA BATİK.....	20
3.1. Batık Baskı.....	20
3.2. Batık Baskı Çeşitleri	20
3.3. Batık Baskının Yapılışı	20
UYGULAMA	23
MODÜL DEĞERLENDİRME	26
KAYNAKÇA	27

AÇIKLAMALAR

KOD	542TGD391
ALAN	Tekstil Teknolojisi
DAL/MESLEK	Alan Ortak Modülü
MODÜLÜN ADI	Temel Baskı
MODÜLÜN TANIMI	Desen hazırlamak, hazır şablon ile parça baskı yapmak ve bağlama batık yapmakla ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur
YETERLİK	Baskı yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modülle uygun ortam sağlandığında, tekniğine uygun olarak baskı yapabileceksiniz. Amaçlar 1. Tekniğine uygun olarak desen hazırlayabileceksiniz. 2. Tekniğine uygun olarak, hazır şablonla parça baskı yapabileceksiniz. 3. Tekniğine uygun olarak bağlama batık yapabileceksiniz
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Aydınlık ortam, desen katalogları, ışıklı masa, eskiz kâğıdı, makas, maket bıçağı, kurşun kalemler, cetvel, silgi, resim kâğıdı (bristol veya canson), guaj boya, palet, su kabı, şablon, baskı patı, pigment boyar madde, karıştırıcı, rakle, bağlama materyalleri, boyama kazanı, ısıtıcı, beher, baget, tuz
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı uygulayarak modül uygulamalarıyla kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Tekstil alanında kaliteli, vasıflı, sorun yaratan değil çözen, bireyler olarak hızla gelişen teknolojiye uyum sağlamanız gerekmektedir.

Teknolojinin her geçen gün hızla ilerlediği günümüzde, tüketicinin istek ve ihtiyaçlarını karşılamak üretilen kumaşların albenisini arttırmak büyük önem taşımaktadır. Kumaşları boyamak yoluyla renklendirmek, bu amaç için yeterli olmamaktadır. Bu nedenle kumaşların üzerine farklı desen ve motiflerle baskı uygulamak da gerekir. Baskı uygulamalarını yaparken tercihlerimiz müşteri beğenisi ve kullanım alanları yönünde olmalıdır.

Bu modül sonunda edineceğiniz bilgi ve becerilerle tekniğine uygun olarak desen hazırlayabilecek, hazır şablonla parça baskı ve bağlama batik yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında, tekniğine uygun olarak desen hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırma, tekstilde farklı kullanım alanları için tasarlanmış olan desen hazırlama aşamalarını, bulunduğunuz ildeki desen dairesi bulunan işletmelere veya desen hazırlayan firmalara giderek inceleyebilirsiniz.

1. DESEN HAZIRLAMA

1.1. Desen

Desen, bilinen, görülen, tasarlanan ve hayal edilen bir konuyu, bir kavramı, bir imgeyi, duygu ve düşüncüyü, bilinçli ve kararlı bir şekilde çizgiyle anlatmaktır. Bir başka deyimle; desen çizgi ile anlatmaktır. Tasarladığımız konuyu çizim araçlarından faydalanarak bir yüzeye aktardığımızda deseni çizmiş oluruz.

Desen çiziminde tabiatta var olan, bilinen cisimleri veya hayal ettiğimiz figürleri desen oluşturmak için kullanabilirsiniz.

1.2. Desen Kullanım Alanları

Desenin kendisi kadar kullanılacağı yerde önemlidir. Bunun için;

- Desen oluşturulurken kullanılacağı yer dikkate alınarak hazırlanması gerekir. Örneğin; mutfak için hazırlayacağımız ev tekstil ürünlerinde mutfak hatırlatan meyve, sebze, mutfak gereçleri gibi figürleri kullanabilirsiniz. Genç odası için hazırlayacağımız ev tekstilinde çizgi film kahramanları, yarış otomobili, futbol ile ilgili şekiller, geometrik şekiller gibi sempatik figürleri kullanabilirsiniz. Kravat ve gömlek gibi giyim tekstil ürünlerinde ise; soyut ve geometrik desenleri kullanabilirsiniz.
- Desene bakarak kullanılacağı yeri belirleyebilirsiniz. Bazen yukarıda belirtilen kullanım yerlerini düşünerek deseni tasarlar; bazen de içimizden gelen bir deseni çizdikten sonra nerede kullanabileceğimizi tasarlayabiliriz. Bu aşamada hayal ettiğimiz deseni oluşturur, sonra kullanım yerini belirleyebiliriz.

1.3. Desen Hazırlamada Süsleme Unsurları

Desen hazırlanırken aşağıdaki unsurlardan faydalanılabilir;

- Tabiatıta var olan canlı ve cansız varlıklar
- Geometrik şekiller
- Türk motifleri
- Soyut çizimler

Yukarıda belirtilen unsurlardan birini ya da birkaçını kullanarak tasarladığımız deseni çizebilirsiniz.

1.4. Deseni Kâğıda Çizme

Tasarlanan desenin çiziminde resim kâğıdı kullanılır. Eskiz kâğıdına çizilmiş olan desen, daha sonra resim kâğıdına aktarılır. Çizimlerde yumuşak uçlu kurşun kalem tercih edilmelidir. Kurşun kalemler yumuşaklık derecelerine göre şöyle isimlendirilir: 2H- çok sert, H-sert, HB-orta yumuşak, B-yumuşak, 2B-çok yumuşaktır. Çizimlerde HB veya B kalemleri tercih edilmelidir.

Ayrıca deseni bilgisayar ortamında da hazırlayabiliriz. Günümüz teknolojisinde buna uygun birçok bilgisayar programı mevcuttur (Free Hand, Photo Shop, Ram Sete gibi).

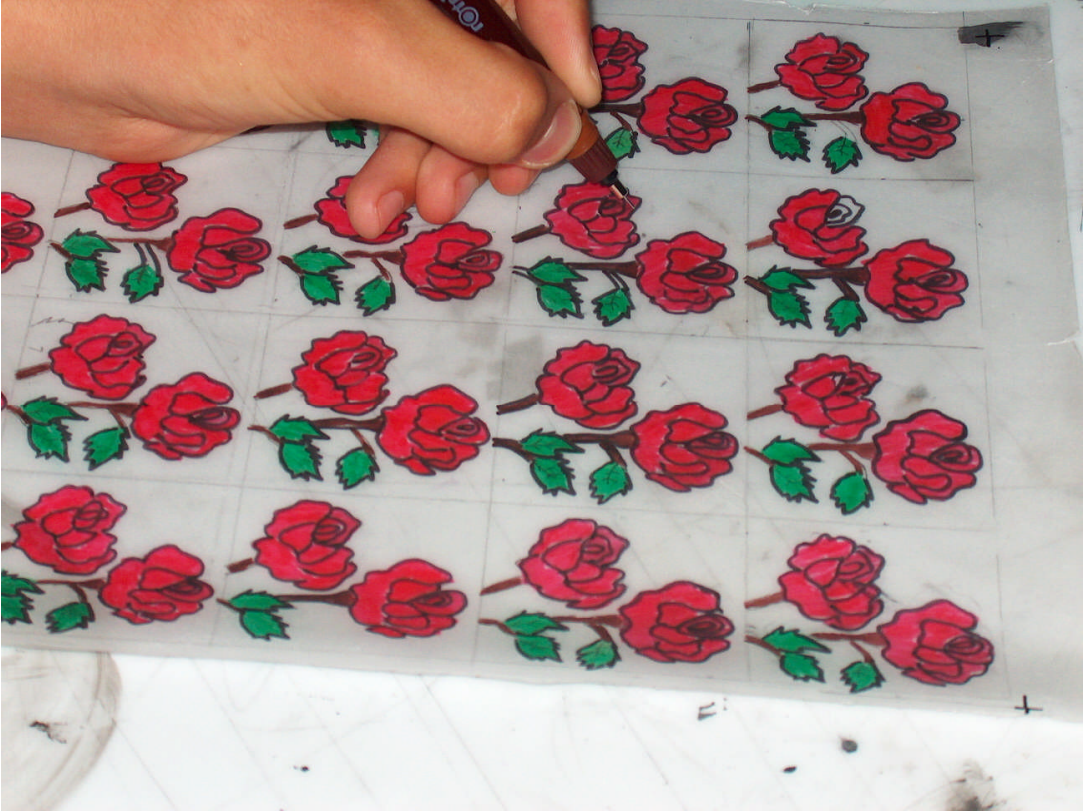
Resim 1.1: Bilgisayarda desen çizimi

1.5. Renklendirme

Desenin renklendirilmesinde ana renkler ve ara renkler kullanılır. Renklendirmede Őu uygulamalar yapılabilir:

- Tonlama: Aynı rengin farklı tonlarını kullanarak deseni renklendirebiliriz. Örneğin; bordo, kırmızı, pembe, uçuk pembe.
- Sıcak renkler; sıcak renklere bir renk oluşturabiliriz. Bunlar; sarı-turuncu –kırmızıdır.
- Soğuk renkler; soğuk renklere bir renk oluşturabiliriz. Bunlar; mavi-yeşil-mordur.
- Zıt renkler; sıcak ve soğuk renkleri aynı desende kullanarak renklendirme yapabiliriz.

Resim kâğıdında yapacağımız renklendirmelerde guaj boya, sulu boya, pastel boya kullanılabilir.

Resim1.2: Desenin renklendirilmesi

Resim 1.3: Desenin renklendirilmesi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen hazırlama için gerekli olan malzemeleri temin ediniz.(Farklı yumuşaklıkta kurşun kalem, resim kâğıdı, silgi, cetvel, makas, guvaj boya, ışıklı masa, değişik numaralarda fırça, bristol, canson beyaz veya renkli resim kâğıdı)	<ul style="list-style-type: none">➤ Yumuşak silgi kullanınız.➤ Resim kâğıtlarının mat yüzeylerine çalışmanızı yapınız.➤ Boyamada kullanılan fırçaların iyi kalite olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Çizilecek deseni kullanım yerine göre belirleyiniz.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Kullanım yerini dikkate alarak süsleme unsuru seçiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Tasarlamak istediğiniz desen için bir ya da birden fazla süsleme unsuru kullanabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Süsleme unsurlarıyla deseni oluşturunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Teknik resim
<ul style="list-style-type: none">➤ Çizdiğiniz deseni resim kâğıdına kopya ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çizim yaparken yumuşak uçlu kalem tercih ediniz➤ Desenin özelliğini bozmadan dikkatli ve düzenli çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Desen özelliğine uygun renklendirme tekniğini belirleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Teknik resim
<ul style="list-style-type: none">➤ Tekniğine uygun renklendirmeyi yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Renklerin desene anlam kazandırdığını unutmayınız.➤ Renklendirme esnasında araç gereçleri yerinde ve tekniğine uygun kullanınız.➤ Malzemelerinizi ekonomik kullanınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmalarını kendi kendinize ya da arkadaşınızla birlikte değerlendiriniz.

Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
Uygulama için gerekli olan tüm araç gereç ve çalışma ortamını düzenli olarak hazırladınız mı?		
Belirlediğiniz desen kullanım yerine uygun mu?		
Süsleme unsurlarını estetik özelliklere dikkat ederek kullandınız mı?		
Deseni tekniğine uygun ve doğru olarak oluşturduğunuz mu?		
Kopyalama işlemini doğru ve temiz olarak yaptınız mı?		
Renklendirme tekniğiniz desene uygun mu?		
Renklendirmeyi tekniğine uygun ve doğru yaptınız mı?		
Oluşturduğunuz desen estetik ve göze hoş görünüyor mu?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrar ediniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında, tekniğine uygun olarak hazır şablonla parça baskı yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırma, ana pat ve baskı patının hazırlanması ve baskının yapılış şeklini bir baskı işletmesine giderek inceleyiniz.

2. HAZIR ŞABLONLA PARÇA BASKI YAPMA

2.1. Pigment Baskı Patı Hazırlama

Baskı patı; baskıda kullanılan boyarmaddelerin desene uygun bir şekilde kumaşa aktarılmasını sağlayan kıvamlı çözeltilerdir. Ayrıca baskı patında boyarmaddenin çözünmesini, kumaşa bağlanmasını ve fikse olmasını sağlayan kimyasal maddelerde mevcuttur. Pigment baskı patı hazırlarken aşağıdaki reçete ile tekniğine uygun çalışılır.

Baskı patına konulacak kimyasallar reçetedeki sıraya göre yüksek devirli bir mikserle karıştırılarak ilave edilir.

Su	786 g/kg
Binder	180g/kg
Kıvamlaştırıcı	15g/kg
Emülgatör	15g/kg
Amonyak	4g/kg

Hazırladığımız pigment baskı patına istediğimiz renklerde pigment boyarmadde ilave ederek hazırlığımızı tamamlamış oluruz.

2.2. Baskının Yapılışı

Baskı yapılacak kumaş daha önceden, yapıştırıcı sürülmüş baskı masasına, atkı ve çözgü yönlerine dikkat edilerek yapıştırılır. Ölçü alma işlemi; baskı kalıbının masaya konduğunda desenin nereye basılacağı belirlenmesi işlemidir. Kumaşın basılmak istenen yeriyile kalıbın konacağı yer önceden baskı masası kenarlarında bulunan kılavuzlarla ölçü alarak belirlenmelidir. Birden çok rengi olan desenlerde her renk için ayrı bir baskı kalıbının hazırlanması gerekir.

Baskı patı, rakle adını verdiğimiz sıyrıcı alet ile sıyrılarak desenin bulunduğu açık kısımlardan kumaşa aktarılır. Rakle, genellikle kauçuk uçlu bir alettir. Ucu, farklı şekillerde olabilir. Desenin özelliklerine göre seçim yapılır. Yuvarlak uçlu olanlar büyük desenlerde, sivri uçlu olanlarsa; küçük ve ince kontürlü desenler için seçilebilir.

Baskıya başlamadan önce, tüm kalıplar baskı işlemi için rötuşlanır, çerçeve kenarlarındaki boşluklar kapatılır ve numaralandırılır. Kontürlü desenlerde, kontürün en son basılacağı düşünülerek numaralandırılması gerekir.

Fon bütün desenin olduğu bölgeye, renklerin daha net, baskının daha örtücü olması için beyaz örtücü pat ile yapılan baskıdır.

Aşağıda renkli bir baskı uygulamasının renk sırasına göre basılması işlemini görüyorsunuz:

Resim 1. 4: Fonun basılması

Resim 1. 5: Açık pembe rengin basılması

Resim 1.6: Açık gri rengin basılması

Resim 1.7: Koyu gri rengin basılması

Resim 1.8: Mavi rengin basılması

Resim 1.9: Tütün renginin basılması

Resim 1.10: Orta pembe rengin basılması

Resim 1.11: Yeşil rengin basılması

Resim 1.12: Kahverenginin basılması

Resim 1.13: Simin basılması

2.3. Varyant ve Hazırlanışı

Baskıya hazırlanmış şablonlarla, planlanan renkler değiştirilerek, farklı renk kombinasyonlarıyla baskı yapılmasına, varyant hazırlama denir.

Yukarıdaki resimlerde kullanılan renkleri değiştirirseniz, aynı desenin farklı renklerde görünüşünü yani varyantını hazırlamış olursunuz.

2.4. Baskının Fiksajı

Yapılan baskıların kalıcı olmasını, yıkamayla rengin akmasını önlemek için baskı sonrasında, fikse edilmesi şarttır.

Baskıların fiksajı 3 değişik şekilde yapılmaktadır:

- Buhar fiksajı
- Kuru ısı fiksajı
- Yaş fiksaj

Baskıların fiksaj yöntemi, baskı yapılan mamulün cinsine ve kullanılan boyarmaddeye göre seçilir. Fiksaj işlemi, fikse makinelerinde gerçekleştirilir.

Resim 1.14: Fikse makinesi

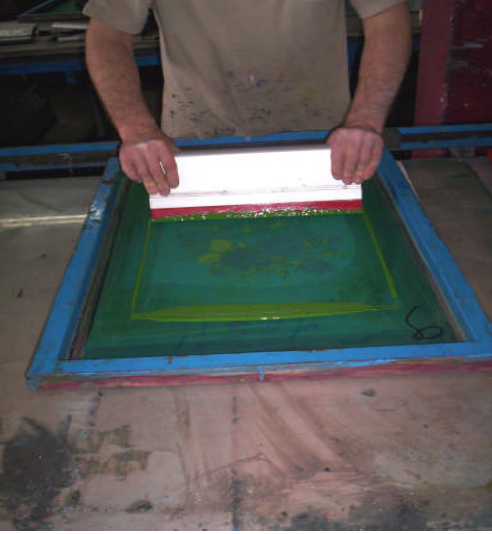
2.5. Baskının Yıkanması

Basılan ve fikse edilen mamullerin üzerinde bulunan kimyasal maddeleri uzaklaştırmak, dış etkenlere karşı (yıkama, sürtme, ışık v.b.) dayanıklılığını artırmak ve renk tonlarının son halini görebilmek için yıkama işlemine tabi tutulması gereklidir. Yıkama işlemi genellikle sabunlama ve durulama şeklinde yapılır.

Sadece pigment boyarmaddelerle yapılan baskı sonrası yıkama işlemine ihtiyaç duyulmaz. Diğer tüm boyarmaddelerle yapılan baskılardan sonra yıkama yapılması gerekmektedir. Yıkama işlemi yıkama makinelerinde, kumaş açık en formundayken yapılmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Pigment baskı patı hazırlama için gerekli olan malzemeleri temin ediniz.(Reçetede belirtilen kimyasal maddeler, mikser, hassas terazi, mezür, beherspatül)	<ul style="list-style-type: none">➤ Kimyasal maddeleri reçetede belirtilen sırada ilave etmeye özen gösteriniz.➤ Karıştırma esnasında mikserin hızı iyi ayarlanmalıdır.
<ul style="list-style-type: none">➤ Pigment baskı için ana pata boyarmaddeyi karıştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Baskı renk tonuna dikkat ederek boyarmadde miktarını ayarlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Baskısı yapılacak parçayı baskı masasına yapıştırınız	<ul style="list-style-type: none">➤ Baskının yapılacağı parçayı atkı ve çözgü yönlerine dikkat ederek düzgün ve gergin olarak yapıştırınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Hazırlanmış şablon üzerinde gerekli kontrolleri yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Şablonda kenar yırtığı, açığı, desenin bulunduğu kısımlarda da açıklık varsa rötuş yapınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Hazır şablonu baskı yapılacak parçanın üzerine yerleştiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Baskının yapılacağı kısmı ölçerek şablonu yerleştiriniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Baskı garajına hazırlamış olduğunuz baskı patından dökünüz. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Baskı patını yeterli miktarda pat garajına dökünüz.

<p>➤ Baskı patını şablon üzerinde iken rakle ile dikkatlice sıyrınız.</p> 	<p>➤ Desene uygun rakle seçiniz. ➤ Rakleyi uygun basınç ve açıyla şablon üzerinden çekiniz.</p>
<p>➤ Rakle ile baskı patını sıyırma işlemini birkaç kez tekrar ediniz.</p>	<p>➤ Desen motiflerinin incelik ve kalınlığına göre rakle çekme sayısını belirleyiniz.</p>
<p>➤ Şablonu basılmış kumaş üzerinden kaldırınız.</p>	<p>➤ Şablonun bir ucundan tutmak suretiyle yukarıya kaldırınız.</p>
<p>➤ Baskı işlemi sonrası, şablonu yıkayınız.</p>	<p>➤ Şablonu yıpratmadan, bütün gözeneklerinin açılmasına dikkat ederek yıkayınız.</p>
<p>➤ Deseni oluşturan diğer şablonlarla da baskıyı yaparak deseni tamamlayınız.</p>	<p>➤ Renklerin basılmasında şablon numarasına dikkat ediniz. ➤ Her rengin basılmasından sonra kurutma işlemi yapınız. ➤</p>
<p>➤ Kumaşı baskı masasından çıkartıp fikse makinesine yerleştirip fiske ediniz</p>	<p>➤ Kumaşın düz yüzüne dikkat ederek, fiske makinesine yerleştiriniz. ➤ Uygun fiksaj yöntemini seçiniz.</p>
<p>➤ Basılmış mamulü yıkayınız.</p>	<p>➤ Açık en formunda yıkamaya dikkat ediniz.</p>

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmalarını kendi kendinize ya da arkadaşınızla birlikte değerlendiriniz.

Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
Pigment baskı patı hazırlamak için gerekli olan malzemeleri temin ettiniz mi?		
Pigment baskı patını hazırlarken kimyasal maddeleri reçetede belirtilen sırada ilave edip karıştırdınız mı?		
Pigment baskı patına boyarmaddeyi ilave edip karıştırdınız mı?		
Baskı yapılacak parçayı, baskı masasına atk ve çözgü yönlerine dikkat ederek yapıştırdınız mı?		
Baskıda kullanılacak tüm şablonlarla ilgili gerekli kontrolleri yaptınız mı?		
Baskıya hazırlanmış şablonu, baskı yapılacak parçanın üzerine düzgün yerleştirdiniz mi?		
Baskı patı garajına, baskı patını yeterli miktarda döktünüz mü?		
Desene uygun rakleyi seçtiniz mi?		
Rakle ile baskı patını sıyırdınız mı?		
Baskıya hazırlanmış olan diğer şablonlarla da baskı yaparak deseni tamamladınız mı?		
Baskısı yapılmış kumaşın fiksajını yaptınız mı?		
Baskı uygulanması yapılmış mamulü yıkadınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrar ediniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Bu öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında, tekniğine uygun olarak bağlama batık yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde batikte, bağlama işleminde kullanılan materyaller, bu materyallerin elde edilecek efektler üzerindeki etkilerini, bağlama çeşitlerini ve bağlama batikte kullanılacak boyarmadde türlerini araştırabilirsiniz.

3. BAĞLAMA BATİK

3.1. Batık Baskı

Mamulün beyaz kalması istenen kısımlarının, bağlanarak boyarmadde banyosuna atılması ve sonrasında bağlanan yerlerin açılarak değişik efektli desen elde edilmesi, şeklinde yapılan özel baskıya batık baskı denir.

3.2. Batık Baskı Çeşitleri

Batık baskı 3 değişik yöntemle yapılır:

- Bağlama batık
- Tuzlu batık
- Mumlu batık

3.3. Batık Baskının Yapılışı

Bağlama batık yapılacak mamul, boyanmadan beyaz kalması istenen yerlerinden çeşitli maddelerle (mandal, madeni para, bilye v.s.) sıkıca bağlanır. Bağlamak için kullanılacak ipliği seçerken mamul ile aynı cins elyaftan olmamasına dikkat edilmelidir.

Örnek batık baskı uygulaması:
Kumaş cinsi: % 100 pamuklu kumaş
Bağlama: Sentetik ipliklerle

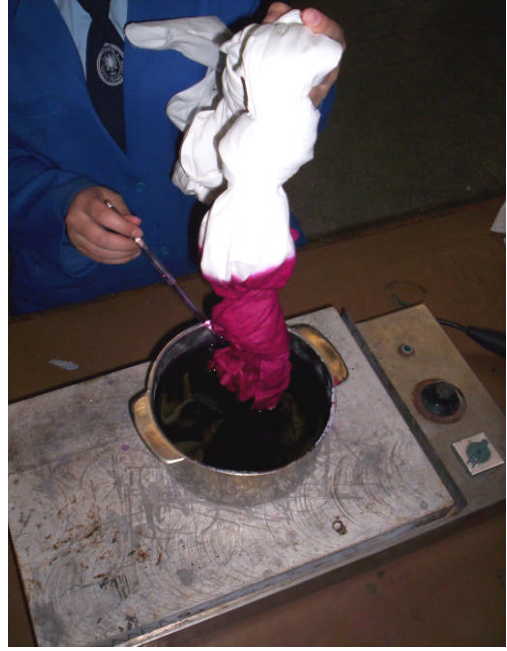
Uygulama reçetesi:
Flotte oranı : 1: 30
% 1- 5 Direkt boyarmadde
20 g/l Sodyum sülfat
2- 5 g/l Soda

Bağlanmış mamul, boyama flottesine atılarak gerekli ısı ve sürede boyanır. Yardımcı kimyasallar ve boyarmaddeyi ilave ettiğimiz banyoda, 40°C 'de 15 dakika çalışıp 20 dakikada, 90°C 'ye çıkarılır. 90°C de rengin koyuluğuna göre 60-120 dakika çalışılıp banyo soğutularak işlem bitirilir. Daha sonra 60°C 'lik suyla durulanır. Soğuk durulama yapıp 0,5 g/l sabunla 20 dakika 60°C 'de yıkama yapılır. Yıkamadan sonra tekrar ılık ve soğuk durulama yapılır. Kurutulur ve ütülenir. Kumaş kullanıma hazır hale gelmiş olur.

Boyama işlemi tamamlanan mamul farklı renklerle de boyanacaksa değişik yerlerinden tekrar bağlanır ve diğer renk için hazırlanmış boyama flottesine atılır. Tek renkte batik yapılacaksa boyama işlemi biten mamulün bağlı yerleri açılır. Kumaşın bağlı ve sıkışık kalan yerleri boyama çözeltisini çekmediğinden veya az çektiğinden, kumaş açıldığında bazı yerler açık renkte ve beyaz görünür. Kumaşın bağlanmamış kısımlarıysa; çözeltinin tam rengini almış olur. Batik baskıda amaç, bu boyama farklılıklarını deseni oluşturacak şekilde meydana getirebilmektir.

Resim 1.15: Boyama işlemi (1)

Resim 1.16: Boyama işlemi (2)

Resim 1.17: Batik çalışma örnekleri

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Bağlama batık için gerekli malzemeleri temin ediniz.➤ Pamuklu materyal (kumaş, bitmiş giysi parçası vb.)➤ Reçetede belirtilen kimyasal maddeler➤ Bağlama materyalleri (mandal, düğme, taş, para, değişik materyaller vb.)➤ Bağlamada kullanılacak iplik➤ Karıştırma çubuğu➤ Beher➤ Baget➤ Isıtıcı➤ Kazan➤ Makas	<ul style="list-style-type: none">➤ Bağlama için kullanılacak ipliğin sentetik esaslı olmasına dikkat ediniz.➤ Bağlamada kullanılacak materyallerin keskin kenarlı olmamasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Batık işlemi yapılacak materyali (kumaş veya giysi parçasını) bağlayınız. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaşın beyaz kalmasını istediğiniz kısımlarını sıkıca bağlayınız.➤ Büzerek veya katlamak suretiyle bağlama yaparsanız dalgalı bir görüntü elde edebilirsiniz.

Resim 1.18: Kumaşın bağlanması

Resim 1.19: Bağlanmış kumaş

<ul style="list-style-type: none">➤ Boyama flottesini reçetede belirtilen şekilde hazırlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kimyasal maddeleri reçetede belirtilen miktarlarda koymanız yeterli olacaktır.
<ul style="list-style-type: none">➤ Bağlamak suretiyle hazırladığınız kumaşı suyla ıslatıp sıkınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Bağladığınız kumaşı boyama flottesine daldırarak boyama işlemini gerçekleştiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Boyama diyagramında belirtilen sıcaklık ve sürede boyama işlemini uygulayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Batik yapılmış materyalin ipliklerini, çözmeden durulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaş üzerinden boya akmayıncaya kadar durulayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İki renkli batik yapacaksanız kumaşın farklı yerlerinden bağlamak suretiyle boyama işlemini tekrar ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İkinci renk için bağlayacağınız kısımları planlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İşlem sonunda kumaşın bağlanmış yerlerini sökünüz ve kullanılan materyalleri çıkartınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bağlanmış kısımları sökerken kumaşın zarar görmemesine dikkatli ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Batik uygulaması yapılmış kumaşı durulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kumaş üzerinden boya akmayıncaya kadar durulayınız.

PERFORMANS DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendi kendinize ya da arkadaşınızla birlikte değerlendiriniz.

Değerlendirme Kriterleri	Evet	Hayır
Bağlama batik için gerekli malzemeleri temin ettiniz mi?		
Kumaşı deseni planlamak suretiyle sıkıca bağladınız mı?		
Boyama flottesini şartlara uygun olarak hazırladınız mı?		
Kumaşı bağladıktan sonra ıslattınız mı?		
Bağladığınız kumaşı flotteye daldırarak boyama grafiğine göre boyadınız mı?		
Boyama sonrası kumaşı duruladınız mı?		
İki renkli batik yapacaksanız kumaşın farklı kısımlarından bağlayarak işlemleri tekrar ettiniz mi?		
İkinci rengin boyanmasından sonra da kumaşı duruladınız mı?		
Kumaşı bağlamak için kullandığınız iplikleri ve materyalleri söktünüz mü?		
Kumaşı duruladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrar ediniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu modüldeki öğrenme faaliyetlerini başarıyla tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçiniz.

KAYNAKÇA

- PEKER, Erdoğan, **Pekerteks Tekstil San. A.Ş.**, İstanbul 2006.